

Етика ненасильства

1

- Концепції ненасильства в політиці

2

- Засоби ненасильницького розв'язання конфліктів

3

- Компроміс і консенсус в політиці

Поняття: ненасильство, сатьяграха, пацифізм, компроміс, консенсус, діалог, полілог

1

Концепції ненасильства в політиці

ЕТИКА НЕНАСИЛЬСТВА - це обґрунтування таких принципів і методів вирішення проблем і конфліктів, що виключають застосування насильства над особистістю (морального і фізичного)

Основні принципи концепції ненасильства:

визнання необхідності, доцільності і виправданості відмови від використання насильства взагалі при вирішенні будь-яких політичних і соціальних проблем

покладення в основу політичної діяльності принципів гуманізму і вимог загальнолюдської моралі

індуїзм

буддизм

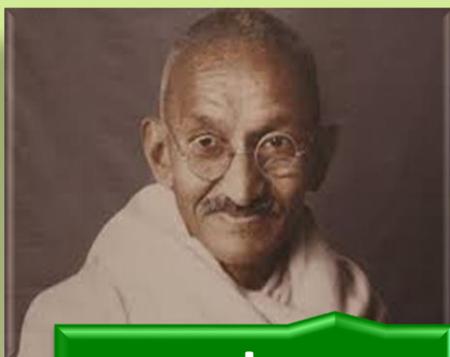
конфуціанство

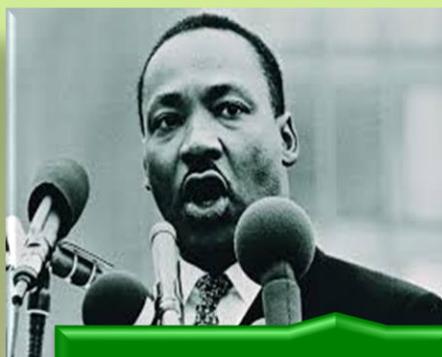
раннє християнство

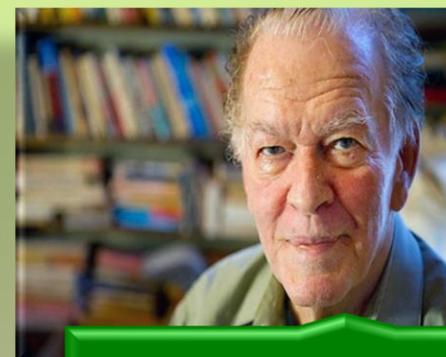
протестантизм

М. Ганді

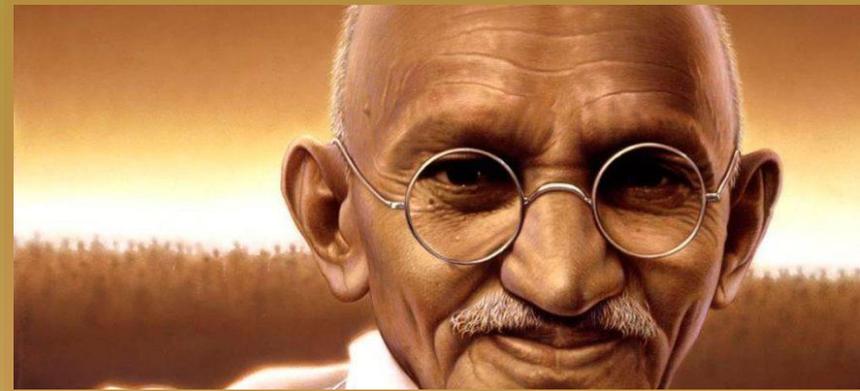

М. Л. Кінг

Дж. Шарп

Мохандас Карамчанд (Махатма) Ганді (1869—1948)

САТ'ЯГРАХА

~~пасивний опір~~

активна діяльність

НЕ

є фізичною силою

НЕ

завдає страждань противнику

НЕ

передбачає знищення противника

НЕ

вдається до допомоги зброї

індійська
культура

християнство

ідеї
Л. Толстого

Кампанія неспівробітництва з англійською колоніальною владою

невиконання розпоряджень британської колоніальної адміністрації,

бойкоти англійських товарів

ухиляння від сплати податків

мітинги, мирні демонстрації

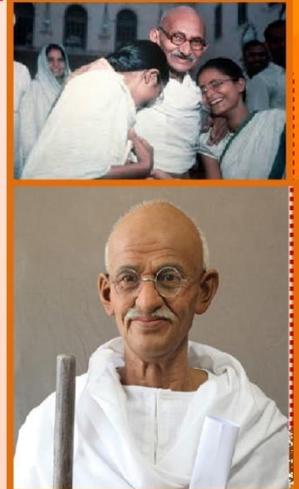
відмова від посад в колоніальних органах влади

неучасть у виборах

розвал всієї колоніальної структури управління, падіння авторитету влади

Щороку 2 жовтня, в честь дня народження Махатма Ганді-керівника руху за незалежність Індії, основоположника філософії та стратегії ненасилля, відзначається Міжнародний день ненасильства, який був проголошений на 62-й сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Мартін Лютер Кінг (1929—1968)

ПАЦИФІЗМ (лат. *pacificus* – миротворчий) – ідеологія
#відмови від війни як інструменту зовнішньої політики
#заперечення доцільності будь-яких війн
#беззастережного осуду будь-якої війни
#засудження війн в будь-якій формі

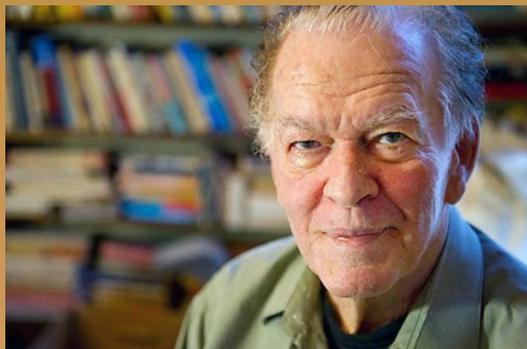

PEACE

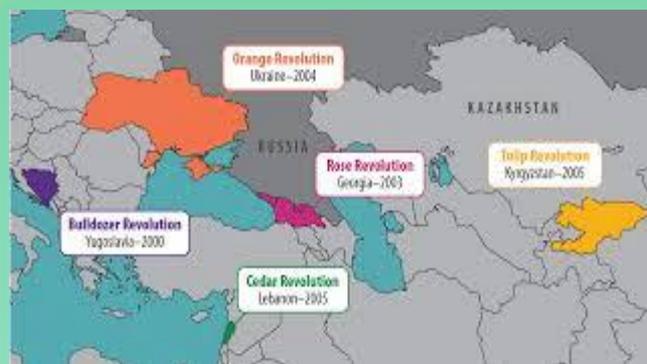
НЕНАСИЛЬСТВО – це не відмова від боротьби,
а одна з форм боротьби, причому
найтефективніший засіб боротьби з насильством

Засоби ненасильницького розв'язання конфліктів

Джин Шарп
(1928 – 2018)

тактика і стратегія
підривної діяльності
усередині тоталітарних
і авторитарних держав

Революція троянд.
Грузія, 2003

Помаранчева революція.
Україна, 2004

Тюльпанова революція.
Киргизстан, 2005

Кедрова революція.
Ливан, 2005

198 методів ненасильницьких дій

методи ненасильницького протесту і переконання

методи відмови від соціального, економічного, політичного співробітництва

#БОЙКОТ

методи ненасильницького втручання

МЕТОДИ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО ПРОТЕСТУ І ПЕРЕКОНАННЯ

Офіційні заяви

1. Публічні виступи
2. Листи протесту або підтримки
3. Декларації організацій та установ
4. Публічні заяви, підписані відомими людьми
5. Декларації обвинувачення та намірів
6. Групові або масові петиції

Спілкування із широкою аудиторією

7. Гасла, карикатури і символи
8. Прапори, плакати і наочні засоби

9. Листівки, памфлети і книги
10. Газети і журнали
11. Магнітофонні записи, пластинки, радіо, ТБ
12. Написи в повітрі (літаками) і на землі (оранкою ґрунту, посадкою рослин, каменями)

Групові акції

13. Депутації
14. Сатиричні нагородження
15. Групове лобі
16. Пікетування
17. Псевдо-вибори

Символічні суспільні акції

18. Вивішування прапорів, використання предметів символічних кольорів
19. Носіння символів
20. Молитви і богослужіння
21. Передача символічних об'єктів
22. Роздягання в знак протесту
23. Знищення своєї власності
24. Символічне запалювання вогнів (смолоскипи, ліхтарі, свічі)
25. Виставляння портретів
26. Малювання в знак протесту
27. Установка нових вуличних знаків і назв
28. Символічні звуки

29. Символічне "освоєння" земель
30. Грубі жести

Тиск на окремих людей

31. "Переслідування по п'ятах" офіційних осіб
32. Глузування над офіційними особами
33. Братання із солдатами
34. Пильнування ("вахти")

Театр і музика

35. Гумористичні пародії
36. Постановка п'єс і музичних творів
37. Спів

Процесії

38. Марші
39. Паради
40. Релігійні процесії
41. Паломництво
42. Автоколони

Поминання померлих

43. Політична жалоба
44. Символічні похорони
45. Демонстративні похорони
46. Поклоніння в місцях поховання

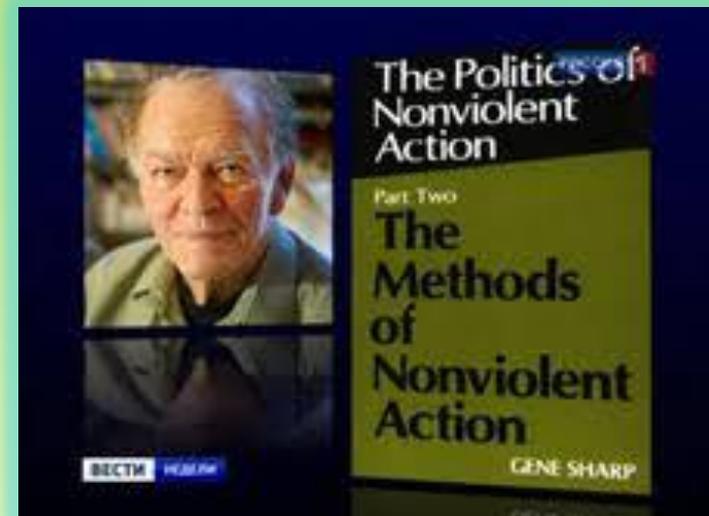
Суспільні збори

47. Збори протесту або підтримки
48. Мітинги протесту

49. Таємні мітинги протесту
50. Семінари

Вихід і відмова

51. Демонстративний вихід
52. Мовчання
53. Відмова від почестей
54. Розвертання спиною

МЕТОДИ ВІДМОВИ ВІД СОЦІАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Остракізм окремих людей

- 55. Соціальний бойкот
- 56. Вибірковий соціальний бойкот
- 57. Відмова від виконання подружніх обов'язків
- 58. Відмова від спілкування
- 59. Припинення релігійної служби

Відмова від участі в суспільних подіях, звичаях і роботі

- 60. Припинення соціальної і спортивної діяльності
- 61. Бойкот суспільних подій
- 62. Студентські страйки
- 63. Суспільна непокора
- 64. Призупинення членства в громадських організаціях

«Революція на граніті». Видавництво «Смолоскип», РВА «Триумф» (Official publication)

Усунення із соціальної системи

- 65. Відмова виходити з дому
- 66. Повна особиста відмова від співробітництва
- 67. Втеча робітників
- 68. Укривання в сховище
- 69. Колективний відхід з місця проживання
- 70. Еміграція в знак протесту ("хіджрат")

МЕТОДИ ВІДМОВИ ВІД ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА:

ЕКОНОМІЧНІ БОЙКОТИ

Акції споживачів

71. Бойкот споживачів
72. Невикористання товарів, котрі бойкотуються
73. Політика аскетизму
74. Відмова від виплати орендної плати
75. Відмова орендувати
76. Загальнонаціональний споживчий бойкот
77. Міжнародний споживчий бойкот

Акції робітників і виробників

78. Бойкот робітників
79. Бойкот виробників

Акції посередників

80. Бойкот постачальниками і посередниками

Акції власників і керуючих

81. Бойкот торговцями
82. Відмовлення здавати в оренду чи продавати власність
83. Локаут (зупинка виробництва власником)
84. Відмова в промисловій допомозі
85. Загальний страйк торговців

Акції власників фінансових ресурсів

86. Зняття банківських вкладів
87. Відмова платити гонорари, виплати, суми обкладання
88. Відмова виплачувати борги або відсотки
89. Більш жорсткі умови фондів і кредитів
90. Відмова від сплати податків
91. Відмова від одержання зарплати

Дії урядів

92. Внутрішнє ембарго
93. "Чорні списки" торговців
94. Міжнародне ембарго постачальників
95. Міжнародне ембарго покупців
96. Міжнародне торгове ембарго

МЕТОДИ ВІДМОВИ ВІД ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: СТРАЙК

Символічні страйки

- 97. Страйку протесту
- 98. Швидкий відхід ("страйк-блискавка")

Сільськогосподарські страйки

- 99. Селянські страйки
- 100. Страйку сільськогосподарських робітників

Страйки особливих груп

- 101. Відмова від примусової праці
- 102. Страйк ув'язнених
- 103. Страйк ремісників
- 104. Професійні страйки

Звичайні промислові страйки

- 105. Страйк істеблішменту
- 106. Промислові страйки
- 107. Страйк солідарності

Обмежені страйки

- 108. Частковий страйк
- 109. "Бамперний" (вибіркова, почерговий) страйк
- 110. Зниження темпів роботи
- 111. Робота "строго по інструкції"
- 112. Невихід "через хворобу"

113. Страйк через звільнення

114. Обмежений страйк

115. Виборчий страйк

Багатогалузеві страйки

116. Страйк, що поширюється

117. Загальний страйк

Сполучення страйків і економічного закриття підприємств

118. Припинення роботи і торгівлі ("хартал")

119. Припинення всієї
економічної діяльності

МЕТОДИ ВІДМОВИ ВІД ПОЛІТИЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Відмова від підтримки влади

- 120. Відмова від лояльності владі
- 121. Відмова в суспільній підтримці
- 122. Література і промови, що закликають до опору

Відмовлення громадян від співробітництва з урядом

- 123. Бойкот законодавчих органів
- 124. Бойкот виборів
- 125. Бойкот роботи в державних установах і перебування на державних посадах

- 126. Бойкот урядових закладів, агентств і інших органів
 - 127. Вихід із урядових освітніх установ
 - 128. Бойкот підтримуваних урядом організацій
 - 129. Відмова в допомозі силам по наведенню порядку
 - 130. Зняття знаків власності і вуличної розмітки
 - 131. Відмовлення прийняти призначення офіційних осіб
 - 132. Відмовлення розпустити існуючі інститути
- ### **Альтернатива цивільній покорі**
- 133. Неохоче і повільне підпорядкування
 - 134. Непокора при відсутності прямого нагляду
 - 135. Народна непокора
 - 136. Замаскована непокора
 - 137. Невиконання наказу розійтися зборам або мітингу
 - 138. Сидячий страйк
 - 139. Відмова від призову в армію і депортації
 - 140. Укривання, втечі і виготовлення фальшивих документів
 - 141. Цивільна непокора "несправедливим" законам

Акції урядового персоналу

- 142. Вибіркова відмова в допомозі представникам уряду
- 143. Блокування передачі команд і інформації
- 144. Затримки і перешкоди роботі установ
- 145. Загальна відмова від адміністративного співробітництва
- 146. Відмова від судового співробітництва
- 147. Навмисна неефективність роботи і вибіркова відмова від співробітництва виконавчих органів
- 148. Заколот

Внутрішні акції уряду

- 149. Псевдо-легальні виверти і затримки
- 150. Відмова від співробітництва з дрібними урядовими органами

Міжнародні акції уряду

- 151. Зміни в дипломатичних і інших представництвах
- 152. Затримка і скасування дипломатичних заходів
- 153. Стимування від дипломатичного визнання
- 154. Погіршення дипломатичних відносин
- 155. Вихід з міжнародних організацій
- 156. Відмова від членства в міжнародних організаціях
- 157. Виключення з міжнародних організацій

МЕТОДИ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО ВТРУЧАННЯ

Психологічне втручання

- 158. Самовіддача у владу стихії (самоспалення, утоплення і т.п.)
- 159. Голодування
 - а) голодування морального тиску
 - б) голодний страйк
 - в) голодування в душі "сатьяграха"
- 160. "Зворотний" суд (використання підсудним суду для обвинувачення обвинувачів)
- 161. Ненасильницьке психологічне виснаження опонента

Фізичне втручання

- 162. Сидіння
- 163. Стояння
- 164. Невихід із транспорту
- 165. Використання сегрегованих пляжів при расовій сегрегації
- 166. Ходіння на місці
- 167. Моління в сегрегованих церквах
- 168. Ненасильницькі марші з вимогою передачі власності
- 169. Ненасильницькі повітряні польоти в зону, контрольовану опонентом
- 170. Ненасильницьке входження в заборонну зону (перетинання межі)

- 171. Ненасильницька перешкода насильству або іншим діям опонента власним тілом (психологічний вплив)
- 172. Ненасильницьке блокування власним тілом (фізичний вплив)
- 173. Ненасильницька окупація

Соціальне втручання

- 174. Установлення нових соціальних порядків
- 175. Перевантаження приміщень
- 176. Блокування доріг
- 177. Нескінченне виголошення промов
- 178. Самодіяльні виступи на вулиці
- 179. Альтернативні соціальні інститути
- 180. Альтернативні системи комунікацій

Економічне втручання

- 181. Зворотний страйк
- 182. Невихід після закінчення роботи
- 183. Ненасильницьке захоплення землі
- 184. Відмовлення від виконання блокади
- 185. Політично мотивоване виготовлення фальшивих грошей
- 186. Попереджувальні масові закупівлі стратегічно важливих товарів
- 187. Захоплення цінностей
- 188. Демпінг
- 189. Вибірковий патронаж над фірмами, установами

190. Альтернативні ринки

191. Альтернативні транспортні системи

192. Альтернативні економічні інститути

Політичне втручання

- 193. Надмірне завантаження адміністративної системи
- 194. Викриття секретних агентів
- 195. Прагнення до ув'язнення.
- 196. Цивільна непокоря до "нейтральних законів"
- 197. Робота без співробітництва
- 198. Подвійний суверенітет і створення тіншового уряду

3

Компроміс і консенсус в політиці

З будь-якого конфлікту слід виходити гідно!

КОМПРОМІС (від лат. *compromissum* – згода) – згода, порозуміння з політичним противником, досягнуті шляхом взаємних поступок

подолання внутрішньополітичних криз

запобігання соціально-політичним, етнічним, міжнародним зіткненням

пом'якшення конфронтації

уникнення розколу в суспільстві

КОМПРОМІСИ

добровільні

вимушені

МОТИВИ

слабкість, безсилля

небажання сильної сторони ризикувати у важкопрогнозованій ситуації

благородство сильної сторони

КОНСЕНСУС (від лат. *consensus* – згода, однастайність) – загальна згода у спірних питаннях, до якої приходять учасники переговорів, з'їздів, конференцій, яка характеризується відсутністю серйозних заперечень по суттєвих питаннях у більшості зацікавлених сторін та досягається в результаті процедури, спрямованої на врахування думки всіх сторін та зближення розбіжних точок зору

! Поганий мир кращий за добру сварку!

ДІАЛОГ – двосторонній обмін інформацією (розмова, спілкування) між двома або більше людьми (або людиною та ЕОМ) у вигляді питань та відповідей; у політиці – шлях до розв'язання соціальних конфліктів, ефективний засіб розвитку особистості політика

ПОЛІЛОГ (від грец. *polys* – багато і *logos* – слово) – дискусія, бесіда трьох і більше учасників; форма мовлення, яка характеризується зміною висловлювань декількох мовців і безпосереднім зв'язком висловлювань з ситуацією; обмін думками з тієї чи іншої теми, де кожен учасник має власну відмінну точку зору, часто набуває форми групового спілкування (бесіда, збори, дискусія, гра тощо)

толерантне сприйняття аргументів іншої сторони

вміння протиставити власні, не менш доказові аргументи

визнання цінності не лише «свого», але й «чужого»

відмова від претензії на монопольне володіння істиною

розуміння того, що з першої спроби, як правило, важко домовитися

Дякую за увагу!

